

ÖRÖKTŐ: N. KOSA JUDIT ÉNYTES IDÉSE: 2004. 01. 29.	
TART.: A MÚZEUM IS VESZÉLYES. A VIÁLLITÁSOK FALNÁLVA,	
A RAKTÁRÁKBAN VISEDNEK A TÁRGYAT.	
VISAÖCILL A NEVZABA DSAIGBA.	
A díjgyök	
FOLDAZSI MUTATO:	BUDAPEST
SZÁLLMUTATO:	<u>XXIX</u>

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Irattartó

A múzeum is veszélyes

A kiállításokon fakulnak, a raktárban vizesednek a tárgyak

FOTÓ: BÁNHALMI JÁNOS

A fiókokban kényes textilnemű: klimatizált raktárban védik

Egy ember nagyságúnál is nagyobb doboz ékelődik a Néprajzi Múzeum padlásgerendái közé. Meghökkenő látvány, különösen, hogy ennek a doboznak ajtó – mit ajtó, kétnyílásos zsiliprendszer – van az oldalán, odabent pedig jó néhány, guruló fiókokkal teli szekrény áll. A fiókokban kényes textilnemű: olyasmi, aminek a pusztulását csak az állandó, 20 fok alatti hőmérséklet és az alig változó, 50 százalékos körüli páratartalom tudja megakadályozni.

Erre való a hatalmas doboz, pontosabban konténer. A könnyűszerkezetes modulban biztosítani lehet az ideális körülményeket, arról nem beszélve, hogy ezt a sajátos műtárgyraktárt bárhol föl lehet állítani: akár a volt Kúria poros, elhagyott és hideg, viszont hatalmas padlásterében is.

A hazai múzeumokban ilyen kényszermegoldásokból találni ugyanis a legtöbbet. Tekintve, hogy a magyarországi gyűjtemények túlnyomó többsége XIX. századi épületekben működik – és csak egy töredékük készült eleve múzeumnak –, a raktárak zöme a pincékbe és a padlásokra kerül. Bár a laikus szemében a pince még mindig kedvezőbb helyszínnek tűnik, mint a nyáron forró, télen jéghideg padlás, az épület alatt másféle veszélyek leselkednek a műtárgyakra. A sorban az első a víz. A falak nedvesednek, a páratartalom igen magas. A Néprajzi Múzeum alagsorában azonban ma már ennek kivédésére is találni jó példát: a kelet-ázsiai gyűjtemény például egy olyan, rácsos födémrel ketéoszott helyiségben működik, ahol nemcsak a páratartást, hanem a szekrények szellőzését is megoldották. (Ígaz, mint arra a tegnapi bejárásom néhány szakember rámutatott, a raktár fölötti csőtörések ellen továbbra is a sű-

rű imádkozás a legbiztosabb védelem.)

A Néprajzi Múzeum mindazonáltal ma még a legszerencsésebb közgyűjtemények közé tartozik. A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma által egy évvel ezelőtt kezdeményezett, gyakorlatilag előzmény nélkül álló felmérés első eredményei megmutatták: a magyarországi múzeumokban őrzött műtárgyállomány jelentős része veszélyeztetett, a raktárhelyzet esetenként kifejezetten drámai. Ráadásul – mondta el Koncz Erika helyettes államtitkár és Vigh Annamária osztályvezető – a felmérés eddig csak a tizennégy országos és a tizenkilenc megyei múzeumra terjedt ki;

A múzeumainkban a falak nedvesednek, a páratartalom igen magas.

a települési önkormányzatok, az alapítványok és az egyházak, illetve a magánszemélyek tulajdonában lévő gyűjteményeket csak ezután vizsgálják.

A tárca a felméréssel és a javaslatok kidolgozásával egy akcióbizottságot bízott meg. A restaurátorokból és muzeológusokból álló testület vezetője, Fejős Zoltán, a Néprajzi Múzeum főigazgatója sokatmondó számokat sorolt a munka első fázisának végén. A jelenlegi becslések szerint a hazai múzeumok 13 millió egyedi műtárgyat őriznek, de a teljes anyag elérheti a 30 millió darabot. A gyűjtemények mindössze egyharmada látható a kiállításokon, a többi érték a raktárakban van. Az őrzőhelyek harmada padláson vagy pincében található, az összes

64 százaléka túlszűfolt, nedves, alkalmatlan. Ezek többségében ráadásul olyan mérőeszközök sincsenek, amelyek segítségével kontrollálni lehetne a hőmérsékletet és a páratartalmat.

A helyzet abszurditását mutatja, hogy korántsem csupán a raktárakban károsodhatnak a műtárgyak. Legalább ilyen veszélyt jelentenek a kiállítások is, hiszen a vitrinekben látható darabok 82 százalékát egyáltalán nem védik a nap káros sugarai ellen. Minden napos jelenség tehát a színt vesztett textil, az olvashatatlan fátkultúrát. Különösen, hogy az állandó kiállítások átlagéletkora 17 év: ennyi idő alatt – praktikusán a nyolcvanas évek közepe óta – a múzeumok negyötödében még csak át sem rendezték az unásig ismert bemutatót.

A kulturális tárca a Nemzeti Műtárgyvédelmi Program keretében tavaly 42 millió forintot fordított a múzeumi tárgyak védelmére. Ebből a pénzből indult meg az állapotfelmérés, és ebből kaptak különféle eszközöket a nagy múzeumok. Innen származnak a páratartalmat és hőmérsékletet mérni képes berendezések, a szárítógépek, akárcsak a Néprajzi Múzeum padlásteri konténera. Az idén kétszer annyi pénzzel, mintegy 80 millió forinttal gazdálkodhatnak a program szervezői. Az akcióbizottság a megkezdett projektek folytatása mellett fontosnak tartja a múzeumépületek és külső raktárak szigetelését és klimatizálását, az ideális csomagoló- és tárolóanyagok megtalálását, akárcsak egy olyan szabvány kidolgozását, amelynek révén a jövőben összehangoltan és olcsóbban lehetne beszerezni a szükséges raktári eszközöket. A tervek szerint 2006 után központi raktárbázisok építésére is sor kerülhetne.

N. KÓSA JUDIT